

การศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน
ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4
The Study of Learning Outcomes under Thai Qualifications Framework for
Higher Education (TQF: HEd) in Community Health Nursing Practicum
Subject as Perceived by 4th Year Air Force Student Nurses

รวิภา บุญชูช่วย* สกาวเนตร ไทรแจ่มจันทร์

Rawipa Boonchoochuay* Sakawnet Saichamchan

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10220

Royal Thai Air Force Nursing College, Bangkok, Thailand 10220

บทคัดย่อ:

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค มีค่าความเที่ยงของเครื่องมือ เท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) ด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55) ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58) ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.55) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.63) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.54) และด้านทักษะการปฏิบัติวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) ผลการวิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาผลการเรียนรู้และการวัดประเมินผลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้

คำสำคัญ: ผลการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

Abstract:

This research aimed to study level of learning outcomes under The study of learning outcomes under Thai qualifications framework for higher education (TQF: HEd) in community health nursing practice subject as perceived by 4thyear Air Force students nurses. Participants were 45. Research instruments included learning outcomes under TQF. Reliability was 0.97. Data were analyzed by using mean and standard deviation.

The results showed that overall 4th year Air Force student nurses perceived learning outcome was a good level ($\bar{X}$ = 3.36, S.D. = 0.36). The score of ethical and moral discipline was a very good level ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.55), Knowledge was a good level ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.58), cognitive skills was a good level ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.55), interpersonal relationship and responsibility was a good level ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.63), arithmetic and technology competency was a good level ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.54) and nursing skills was a good level ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.56). These results can use as a guideline to develop and evaluate learning outcome under TQF: HEd.

Keywords: learning outcome, Thai qualifications framework for higher education, Community health nursing practice subject

บทนำ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education: TQF: HEd)¹ หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศ พัฒนาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งระบบและกลไก ที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพ ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542² และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545³ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน การอุดมศึกษา และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา พยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560⁴ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning outcomes) สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้าน ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพเพื่อสร้าง บัณฑิตให้มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีความรับผิดชอบและ สามารถสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีทักษะการ คิดวิเคราะห์ ตลอดจนจนปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นวิชา ที่ฝึกปฏิบัติของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตร

ปรับปรุง พ.ศ. 25556 เน้นการใช้กระบวนการพยาบาล ในบทบาทของพยาบาลอนามัยชุมชน การให้บริการสาธารณสุข สุขภาวะแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในภาวะปกติ และเปี่ยงเบน โดยคำนึงสิทธิมนุษยชน คุณธรรมจริยธรรม ความเอื้ออาทร ให้สามารถดูแลตนเองอย่างพอเพียงและ ต่อเนื่อง ซึ่งภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน ในรายวิชานี้ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 4 จะได้รับ ประสบการณ์การสำรวจชุมชน การรวบรวมข้อมูล การวินิจฉัย ชุมชน ทำโครงการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน รวมทั้งนวัตกรรม สุขภาพ มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน ใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการดูแลตนเอง นอกจากนี้ได้จัดประสบการณ์การ ติดตามเยี่ยมบ้าน การบริการอนามัยโรงเรียน งานอนามัย สิ่งแวดล้อม ปีการศึกษา 2559 วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชน ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555⁶ ได้จัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นปีแรก ผลจากการประเมินการ จัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ในปีที่ผ่านมาของอาจารย์ นิเทศ ครูพี่เลี้ยงแต่ละแหล่งฝึกปฏิบัติและนักเรียนพยาบาล ทหารอากาศ พบว่านักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก การสำรวจชุมชนมาวินิจฉัยปัญหาสุขภาพ เชื่อมโยงให้เห็น ปัญหาสุขภาพของชุมชนได้ นอกจากนี้ระยะเวลาในการฝึก ปฏิบัติงานมีน้อย งานมอบหมายทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพมี จำนวนมาก ต้องรีบเร่งดำเนินงานมอบหมายซึ่งอาจทำให้ คุณภาพของงานลดลง ดังนั้นจึงได้พัฒนาปรับปรุงการเรียนการ สอนในปีการศึกษา 2559 ส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาลทหาร อากาศ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่

หลากหลายมากขึ้นให้ตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ สาขาพยาบาลศาสตร์ ทางด้านเนื้อหา วิธีการสอนการวัดและประเมินผล ให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดในแผนกระจายผลการเรียนรู้ของรายวิชานี้ทั้ง 6 ด้าน โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student center) มากขึ้น มีการบูรณาการความรู้จากภาคทฤษฎี และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แก้ไขปัญหาอย่างมีระบบตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุมทุกระดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 4 ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 มีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ สาขาพยาบาลศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน ในรายวิชานี้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาให้เกิดมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ให้มีคุณภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดจากการวัดผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 ด้าน¹ คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านความรู้ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ร่วมกับปรัชญาทางการศึกษาพยาบาลและแนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (curriculum mapping) ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง มีภาวะผู้นำใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตลอดจนมีทักษะในการให้การพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

คำถามวิจัย

หลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 เกิดผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 6 ด้านจากหลักสูตรสู่รายวิชานี้หรือไม่และผลการเรียนรู้ แต่ละด้านอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2560

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 ที่ได้รับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี เสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ และเกรดเฉลี่ยสะสม และแบบสอบถามผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ คุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ จำนวน 25 ข้อ

ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ 1 (น้อยที่สุด) ถึง 5 (มากที่สุด) ทดสอบความเที่ยงของเครื่องโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับอัลฟา ได้เท่ากับ 0.94

การแปลผลคะแนนใช้แบบอิงเกณฑ์⁷ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิประชาชน

ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิของประชากรที่ศึกษา โดยชี้แจงรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบคำถาม ชี้แจงสิทธิที่สามารถจะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายวิชา และผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำเสนอข้อมูลในลักษณะภาพรวม ไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล ถ้าตอบรับเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และการศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ รหัสจริยธรรม เลขที่ 06/61 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

การรวบรวมข้อมูล

หลังจากผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2560 โดยผู้วิจัยนำ

แบบสอบถามให้กลุ่มประชากร พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการตอบแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยให้ใส่ซองเอกสารส่งคืนผู้วิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามทุกฉบับ ได้ข้อมูลตอบกลับทั้งหมด 45 คน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 22-24 ปี มีคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.41 – 3.64 ส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-3.50 มากที่สุด (ร้อยละ 37.78) รองลงมาคือเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51-3.50 (ร้อยละ 33.33)

2. ข้อมูลระดับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

พบว่าผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) รายด้านพบว่าด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55) และอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.63) ด้านทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.55) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.54) และด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.58) ดังตาราง

ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการเรียนรู้ตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนจำแนกรายด้านและโดยรวม (N = 45)

มาตรฐานผลการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลการเรียนรู้
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.51	0.55	มากที่สุด
ด้านความรู้	4.32	0.58	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	4.41	0.55	มาก
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.48	0.63	มาก
ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.36	0.54	มาก
ด้านทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ	4.44	0.56	มาก
ผลการเรียนรู้ โดยรวม	4.42	0.57	มาก

สรุปและอภิปรายผล

การรับรู้ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 (นพอ.) ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) จากการทบทวนวรรณกรรม^๑ ศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 102 คน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเรียนรู้หลังเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ได้นำผลการประเมินจากอาจารย์นิเทศ พยาบาลพี่เลี้ยงและนักเรียนพยาบาล มาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน จากการจัดการความรู้การเตรียมนักเรียนพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงในแหล่งฝึกมีการทำ pretest ครอบคลุมเนื้อหาสาระหลักของรายวิชา ทบทวนความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานจัดประสบการณ์ ทำการสำรวจข้อมูลสุขภาพแก่ข้าราชการทหารอากาศและครอบครัวชุมชนรอบวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศก่อนไปฝึกปฏิบัติชุมชนจริงใช้กระบวนการพยาบาลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน พร้อมกันนี้ได้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ยึดการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสร้างนวัตกรรมสุขภาพ การกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ใหม่มีการเตรียมอาจารย์นิเทศและพยาบาล

พี่เลี้ยงในแหล่งฝึก รวมถึงความพร้อมของแหล่งฝึกเครื่องมือในการประเมินผลสอดคล้องตามผลการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ และการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเพิ่มการใช้สื่อออนไลน์ขณะฝึกปฏิบัติเพื่อการติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^๑ ศึกษาการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2 พบว่า การจัดการเรียนการสอนประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ที่ใช้ชุมชนเป็นหลัก ความพร้อมแหล่งฝึกปฏิบัติงานและความพึงพอใจของบุคลากรและชุมชนต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ เกิดผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกภาคปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวทางการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นวิธีการหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวมมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาในแต่ละวิชา ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยใช้วิธีการผสมผสานกันระหว่างสาระความรู้ กระบวนการ คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนอย่างไม่จำกัด เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนตลอดชีวิต¹⁰

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.55$) สอดคล้องกับผลการศึกษที่ผ่านมา¹¹ ที่ศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติจากการฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต ตามการรับรู้ของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ 1) ระเบียบวินัยและซื่อสัตย์ 2) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความสามารถจัดการกับปัญหาจริยธรรมในการดำรงชีพ และในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล 3) สามารถปฏิบัติ การพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทรโดยยึดมั่น ในคุณธรรม จริยธรรมและกฎหมาย และ 4) สามารถปฏิบัติการ พยาบาลโดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ สิทธิของผู้ป่วย ความเป็น ปัจเจกบุคคลและความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ ยังสอดคล้องกับการศึกษา ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้โครงงานในวิชาชีพพัฒนาระบบการคิดอย่างเป็นระบบ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ขอนแก่นของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 129 คน พบว่า ความคิด เห็นของนักศึกษาต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเองตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา (TQF) ในรายวิชาการพัฒนา กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบด้านที่มีระดับคะแนนความคิด เห็นมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.41, SD = 0.61$) ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนทางการ พยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะมีการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพไว้เกือบทุกรายวิชา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ¹² ซึ่งนักศึกษา พยาบาลจะได้ประสบการณ์และทักษะด้านการพยาบาลเพื่อการ สำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ และจากมาตรฐานผล การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Virtue and Ethics) ของ คุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ ต้องสามารถ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น มีความ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย เสียสละเข้าใจผู้อื่น

ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.58$) จากการศึกษาที่ผ่านมา¹³ ซึ่งศึกษาคุณลักษณะ บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติของ วิทยาลัยเซนต์อีส์ท์บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556-2557 ผลการประเมินจากผู้บัณฑิต พบว่า คุณลักษณะบัณฑิต ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.57$) อาจเนื่อง

มาจากทางภาควิชาฯ ได้มีการเตรียมความพร้อมและจัดกิจกรรม เสริมทักษะให้แก่ นพอ.ชั้นปีที่ 4 ก่อนที่จะออกไปฝึกปฏิบัติฯ จริงในชุมชน ทำให้ นพอ.ชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ด้านความรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และคล้ายคลึงกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁴ ซึ่งศึกษา ผลของกิจกรรมเสริมทักษะต่อความรู้ และความมั่นใจของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยสภากาชาดไทยในการขึ้นฝึกปฏิบัติ การพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ² พบว่า ในด้านความรู้ นักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่าการเสริม ทักษะมีส่วนช่วยให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากก่อนขึ้นปฏิบัติ จริง เป็นเสมือนการทบทวนความรู้ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจ มากขึ้น

ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.55$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การอธิบาย และประยุกต์ความรู้ทางการพยาบาลแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลตาม มาตรฐานวิชาชีพโดยยึดหลักการดูแลด้วยหัวใจความเป็น มนุษย์ ($\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.59$) จากการศึกษาที่ผ่านมา¹⁵ ได้ ศึกษาผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และความพึงพอใจต่อการ จัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาอิสระ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.72$) และ คล้ายคลึงกับการศึกษา¹⁶ ซึ่งศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชาปฏิบัติ การพยาบาลอนามัยชุมชนตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาล ทหารอากาศ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 49 คนที่ฝึกปฏิบัติฯ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จว. สุพรรณบุรี จำนวน 7 แห่ง พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.63$) ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียน การสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนมีการกำหนด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้จากศาสตร์ทางการ พยาบาล และศาสตร์สาขาอื่นๆ โดยใช้กระบวนการพยาบาล ในการพยาบาลบุคคล ครอบครัว และชุมชน ครอบคลุมกาย จิต สังคม ทั้งในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การ รักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ เพราะการฝึกปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชนเป็นการฝึกภาคสนามในสถานการณ์จริง เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงการจัดทำโครงการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้เรียนต้องประยุกต์ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางวิจย และสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมในการ

สร้างเสริมสุขภาพในชุมชน ทำให้ผู้เรียนสามารถสืบค้น วิเคราะห์ ข้อมูลในแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญห สุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม จึงเป็นการพัฒนา ให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศมีผลการเรียนรู้ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.63) สอดคล้อง กับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁷ ที่ศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้และ การจัดการเรียนการสอนรายวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตเวช ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียน ประเมินตนเองเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.71) และคล้ายคลึงกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁸ ที่ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของบัณฑิตวิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี สงขลา พบว่า ผู้บังคับบัญชามีความคิด เห็นว่า บัณฑิตพยาบาลมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านความความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.48) การฝึกปฏิบัติการ พยาบาลอนามัยชุมชนเป็นการทำงานเป็นทีมร่วมกับทีมสุขภาพ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ทำให้นักเรียน พยาบาลทหารอากาศ ต้องสร้างสัมพันธภาพ ปรับตัวให้ สอดคล้องกับบริบทของสังคมเพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งในการฝึกปฏิบัติได้จัดเป็นกลุ่มๆ ละ 7-8 คน มีการแบ่ง ความรับผิดชอบ ทำให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาททั้งภาวะผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม อาจจะไม่ตรงกับความสามารถแต่ละบุคคล แต่ทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามข้อ กำหนดของรายวิชาได้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการมอบหมายงาน ทำงานกลุ่มย่อย การสลับหมุนเวียนสมาชิกกลุ่ม และตำแหน่ง หน้าที่ในกลุ่ม บทบาทความรับผิดชอบของแต่ละคนในการเรียน รู้ นอกจากนี้การใช้ชีวิตพักอยู่ร่วมกันที่แหล่งฝึกตลอดระยะเวลา การฝึกปฏิบัติ จึงเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาล ทหารอากาศมีผลการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.54) สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{16,17,18} พบว่า ผู้เรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.71) ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะนักเรียนพยาบาลทหารอากาศมีทักษะในการอ่าน ข้อมูล และสรุปประเด็นสำคัญจากการค้นคว้าหาข้อมูลทางด้าน สุขภาพค่อนข้างน้อย ทำให้ยังไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ ได้จากการค้นคว้าความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนได้ ดังนั้นควรเพิ่มการมอบ หมายงานที่ต้องใช้การสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แนะนำวิธีการจัดการข้อมูล การสื่อสาร และการนำเสนอด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยเฉพาะกลยุทธ์การสอนในภาค ทฤษฎี

ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁸ ที่พบว่า คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.42) และคล้ายคลึงกับการศึกษา ที่ผ่านมา¹⁶ พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.37) เป็นเพราะ ประสบการณ์ของงานอนามัยชุมชนยังไม่เห็นภาพที่ชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีการเตรียมความพร้อม ชี้แจงเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชา รวมถึงการวัดผลทางการเรียน ในระหว่างการฝึกพยาบาลที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ จะเป็นผู้ติดตามให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการทำงานอย่างใกล้ชิด การดำเนินกิจกรรม คำนึงความแตกต่างของผู้รับบริการแต่ละคน สามารถปฏิบัติการ สร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรคและการฟื้นฟู สุขภาพ จัดกิจกรรมโครงการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน สอนสุขศึกษา สาธิตปฏิบัติดูแลสุขภาพได้ส่งผลให้ผลการเรียน รู้ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 ควรพัฒนากลยุทธ์การสอนและการประเมิน ผลการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตร

1.2 ใช้เป็นแนวทางพัฒนาผลการเรียนรู้ และ การวัดประเมินผลให้สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในรายวิชา
ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนตามการรับรู้ของนักเรียน
พยาบาล พยาบาลพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับ
การสนับสนุนจากเงินมูลนิธิจอมพลเฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร
และด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกพรจิต
ปัญญาอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาล
ทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศที่กรุณาให้คำปรึกษา
แนะนำการทำวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัย
ยังได้รับความกรุณาจาก น.อ.หญิง ดลฤดี โรจน์วิริยะ
น.อ.หญิง เจียงคำ กังวล และ น.ท.หญิง มณฑิลา จำปา ที่ได้
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยขอ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาวิทยาลัยพยาบาล
ทหารอากาศ และคณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ
ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และให้ความช่วยเหลือในทุกสิ่ง
ทุกอย่าง

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ
ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

References

1. Office of the Higher Education Commission.
National qualifications framework for higher
education in Thailand B.E. 2552. Bangkok:
Ministry of Education Announcement; 2009.
(in Thai)
2. Office of the National Education commission.
National education act of B.E. 2542 (1999).
Bangkok, Office of the National Education
commission. (n.d.) (in Thai)
3. Office of the National Education commission.
National education act of amendment B.E.
2545 (2002). Bangkok: Office of the National
Education commission. (n.d.) (in Thai)

4. The Higher Education Committee. The announcement
of the Ministry of Education: Qualifications
bachelor's degree in nursing 2017. Bangkok:
Ministry of Education; 2017. (in Thai)
5. Ministry of Education. Undergraduate program
standard criteria B.E. 2558. Bangkok: Ministry
of Education; 2015. (In Thai)
6. The Royal Thai Air Force Nursing College.
Bachelor of nursing science curriculum
(Revised Curriculum, 2012 Bangkok: The
Royal Thai Air Force Nursing College; 2013.
(in Thai)
7. Srisa-ard B. Fundamental Research. Bangkok:
Suwiryasarn; 2013. (in Thai)
8. Intaranongpai S, Kotchakot J. The learning
outcomes under The qualifications framework
for higher education (TQF) in community
nursing practicum subject, Bachelor of nursing
science. Journal of The Police Nurses 2017;9
(2):105-115.(in Thai)
9. Aunban P. Evaluation of teaching in family and
community nursing practicum. Journal of
Nursing and Education 2559;9(1):113 - 126.
(in Thai)
10. Boonchai P, Jomhongbhibhat B. Reaerch
and Development of Integrated learning
process based on local learning resources
for Educational Institutions in Nonghan
Community Area, Sakon Nakhon. Gradute
Studies Journal, 2015; 12(58):185-193. (in Thai)
11. Boontham A. The learning outcomes under the
qualifications framework for higher education
(TQF) in nursing care of persons with mental
health problems practicum according to
student perspective. Chanthaburi: Phrapokklao
Nursing College, 2017. (in Thai)

12. Potipatsa G, Saedkong P, Sayawat T, Tongnarong P, Jearapong S. Results of students, learning outcomes on the systematic thinking development course using a project under the Thai qualifications framework for higher education (TQF) in an academic year 2010, Boromarajonani Nursing College, Khon Kaen. *Journal of Nursing and Health Care* 2014; 32(1):204-14 (in Thai)
13. Sirisomboon P. Characteristics of graduates according to Thai qualifications framework for higher education (TOF:HEd) in Southeast Bangkok College, 2013-2014 (Batch 15). *Southeast Bangkok Journal* 2016; 2(2): 55-67. (in Thai)
14. Wattanatornnan S., Sangsongrit N. Effect of a nursing skills enhancement program on knowledge and confidence in nursing students enrolling in nursing care of adult and aging practicum II. *Journal of The Royal Thai Army Nurses* 2017; 18(1): 157-166. (in Thai)
15. Klaypeth P, Thongnarong P, Plengkrate S. Cognitive Skills of Thai qualifications framework for higher education (TOF:HEd) and satisfaction of project-based learning activities in independent study. Institutional research proceeding in 13-15 December 2012. (in Thai)
16. Chapha M. The study of learning outcomes under Thai qualifications framework for higher education (TQF: HEd) in community health nursing practice subject as perceived by the Air Force Student Nurses; Academic Year 2012. *Royal Thai Air Force Medical Gazette* 2013; 59 (2). (in Thai)
17. Suttipong P, Suttharangsee W, Kongsuwan V, Mamah P, Chistraksa W. learning outcomes and teaching learning strategies in mental health and psychiatric nursing course as perceived by the second year nursing students. *Songklanagarind. Journal of Nursing* 2015; 35(2):191-204. (in Thai)
18. Chanchareun K, Amphansirirat K. Characteristic Thai qualifications framework for higher education of the graduate of the bachelor of nursing science programme from Boromarajonani College of Nursing Songkhla. *Songkhla: Boromarajonani College of Nursing Songkhla*, 2012. (in Thai)